

СТАНОВИЩЕ

от доц. д-р Виктория Светломирова Гацова

Университет по застраховане и финанси

на дисертационен труд за присъждане на образователната и научна степен „доктор”

в област на висше образование 3. Социални, стопански и правни науки

професионално направление 3.8. Икономика

Автор: Владислава Цолова

Тема: Управленски и финансови аспекти на дейности, свързани с

корпоративната социална отговорност в България

1. Общо описание на представените материали

Със заповед № 205 от 05.06.2026 г. на Ректора на Университета по застраховане и финанси, чл.- кор. проф. д.ю.н. Борис Велчев, съм определена за член на научното жури за осигуряване на процедура за защита на дисертационен труд на тема: „Управленски и финансови аспекти на дейности, свързани с корпоративната социална отговорност в България“, за придобиване на образователната и научна степен „доктор” в област на висше образование 3. Социални, стопански и правни науки, професионално направление 3.8. Икономика.

Автор на дисертационния труд е Владислава Цолова – докторант в самостоятелна форма на обучение към катедра „Финанси и застраховане“, с научен ръководител проф. д.н. Юлия Добрева.

Във връзка с процедурата Владислава Цолова е представила следните документи:

- Автобиография;
- Дисертационен труд;
- Автореферат на български и английски език;
- Справка за изпълнението на минималните национални изисквания за придобиване на образователна и научна степен „доктор“;
- Списък на научните публикации по темата на дисертационния труд;
- Пълните текстове на публикациите по темата на дисертационния труд;
- Декларация за оригиналност и достоверност

2. Кратки биографични данни за кандидата

Владислава Цолова притежава интердисциплинарна академична подготовка, която обединява знания в областта на икономиката, управлението, правото и психологията. Образователният ѝ профил се характеризира с придобиване на компетентности, свързани с управленските и социално-икономическите процеси, което съответства на тематичната насоченост на дисертационния труд.

Професионалната биография на кандидатката свидетелства за разнообразен практически опит, придобит в различни организации, както и за последователно надграждане на професионалните ѝ компетентности чрез обучения.

Представените биографични данни очертават кандидат с професионален и академичен профил, който съчетава теоретична подготовка с практически опит. Тази комбинация създава необходимите предпоставки за задълбочено изследване на управленските и финансовите аспекти на корпоративната социална отговорност и е добра основа за успешното разработване на дисертационния труд.

3. Характеристика и оценка на дисертационния труд

Дисертационният труд е с общ обем от 246 страници, като чистият обем (без литературата и приложенията) е 220 страници. Той е достатъчен и позволява задълбочено и систематизирано изследване на поставената научна проблематика. Структурата на труда включва увод, три глави, заключение, раздел с научно-приложни приноси, препоръки, обособени в отделен раздел, използвана литература и приложения, списък с таблици и фигури. Мнението ми е, че е по-подходящо препоръките да се посочат в трета глава, а не след заключението и приносите. Налице е небалансираност в обема на главите – прави впечатление, че първата глава е значително по-кратка (16 стр.) в сравнение с втората (58 стр.) и третата (126 стр.).

Установява се несъответствие между съдържанието и основния текст на дисертационния труд, тъй като част от наименованията и номерацията на точките и подточките не съвпадат. Необходимо е това несъответствие да бъде отстранено.

Дисертацията съдържа следните задължителни елементи, посочени в уводната част – актуалност и значимост на изследвания проблем, обект и предмет, основна цел, изследователски задачи, теза, хипотези, методология и ограничения на изследването. Обектът и предметът са коректно формулирани. Целта на дисертационния труд е ясно и

точно представена, като е операционализирана чрез поставяне на осем изследователски задачи.

Считам, че целта и задачите на изследването съответстват на издигнатата от докторантката теза, съгласно която „устойчивостта, качеството и социалният ефект на дейности, реализирани в рамките на КСО, са функция не толкова на обема на наличните ресурси, колкото на тяхната управленска и финансова институционализация“.

Използваната литература включва 89 източника. Има разминаване между посочения от докторантката в автореферата брой (230) и броя на литературните източници, представени в раздел „Използвана литература“ (89). Прави впечатление, че в списъка с литература има немалко посочени източници, които не са цитирани в текста. Необходимо е да е налице пълно съответствие между използваната литература и цитираните в изложението източници.

В първа глава на дисертационния труд са разгледани теоретичните основи на корпоративната социална отговорност и социалните услуги. Анализирани са основните концепции и модели на корпоративната социална отговорност, европейската регулаторна рамка, както и управленските и финансовите аспекти на предоставянето на социални услуги с акцент върху българския институционален контекст. Изложението в първа глава е логически последователно и изгражда необходимата концептуална рамка на изследването. Представените теоретични постановки създават добра основа за последващия анализ на управленските и финансовите аспекти на корпоративната социална отговорност.

Втора глава е посветена на методологията на проведеното изследване. Представени са изследователският подход и дизайн, разработеният аналитичен модел, използваните методи и инструменти, както и индикаторната рамка за оценка на управленската и финансовата устойчивост. Главата е логически структурирана, а избраните методи и изследователски инструменти са адекватни на поставените цел и задачи на дисертационния труд.

Трета глава е посветена на емпиричното изследване, реализирано чрез казусен анализ на фондация „Аутизъм ДНЕС“. Проследени са организационната рамка, финансовите модели, управлението на човешките ресурси, резултатността и социалният ефект от предоставяните социални услуги.

В заключението са обобщени основните резултати от проведеното теоретично и емпирично изследване, формулирани са изводите относно устойчивото предоставяне на социални услуги чрез интегриран управленско-финансов модел и е потвърдена изследователската теза. Заключението синтезира постигнатите резултати и осигурява логичен завършек на дисертационния труд.

В съдържателно отношение е налице логическа последователност при разгръщането на изследвания проблем.

4. Приноси и значимост на разработката за науката и практиката

Приемам посочените от докторантката приноси и ги обобщавам по следния начин:

Първо, разработен е методически инструментариум за анализ и оценка на устойчивостта на социалните услуги, включващ индикаторна рамка, коефициент за оценка на зависимостта от публично финансиране и подход за оценка на финансовите рискове.

Второ, предложен е интегриран управленско-финансов модел за устойчиво предоставяне на социални услуги, който има потенциал за приложение в сходни организационни и институционални условия.

Трето, чрез приложението на казусен подход са изведени практически изводи относно управлението, финансирането и факторите, влияещи върху устойчивото функциониране на социалните услуги.

Четвърто, разработени са практически препоръки и инструменти, които могат да подпомогнат мониторинга, оценката и усъвършенстването на управлението на социалните услуги.

5. Преценка на публикациите по дисертационния труд

В справката за минималните национални изисквания и в списъка с публикациите по темата на дисертацията Владислава Цолова е посочила три статии по темата на дисертационния труд, публикувани в нереферирани научни издания, като и трите публикации са самостоятелни. Прави впечатление, че и трите статии са публикувани в едно и също научно списание. Макар това да не влияе върху изпълнението на минималните изисквания по процедурата, публикуването на научните резултати в различни специализирани издания би допринесло за по-широката им научна видимост и достигането им до по-разнообразна академична аудитория.

Приемам представените от докторантката 3 публикации в нереферирани научни издания, тъй като са свързани с темата на дисертационния труд.

6. Преценка за изпълнение на минималните национални изисквания

Съгласно проверка на представените от кандидатката материали по конкурса се установява, че са налице 80 т. Следователно мога да направя извода, че Владислава Цолова изпълнява минималните национални изисквания за придобиване на образователната и научна степен „доктор“ в професионалното направление 3.8. Икономика.

7. Автореферат

Към дисертационния труд е приложен автореферат на български и английски език с обем от 44 страници. Той коректно отразява структурата, съдържанието и основните приноси на дисертационния труд. Представената информация е достатъчна, за да даде ясна представа за целта, методологията и постигнатите резултати от проведеното изследване.

Препоръчително е да се подобри оформлението на таблиците, тъй като и в двата варианта на автореферата е налице текст, подреден в колони без ясно обособена таблична структура. Прави впечатление, че при някои таблици и фигури липсва информация за източника.

8. Критични бележки и препоръки

Критичните ми бележки и препоръки са представени в хода на настоящото становище и се отнасят до някои структурни аспекти на дисертационния труд (включително небалансираността в обема на отделните глави), до прецизирането на библиографския апарат чрез осигуряване на пълно съответствие между използваната литература и цитираните в текста източници, както и до отделни аспекти на техническото оформление на автореферата.

Посочените бележки не намаляват научните достойнства на представеното изследване и не променят общата ми положителна оценка за дисертационния труд.

ЗАКЛЮЧЕНИЕ

Дисертационният труд съдържа научни и научно-приложни приноси и **отговаря на изискванията** на Закона за развитие на академичния състав в Република България (ЗРАСРБ) и Правилника за прилагане на ЗРАСРБ. Представените материали и дисертационни резултати съответстват на специфичните изисквания на Правилника за приемане и обучение на докторанти в Университета по застраховане и финанси.

Дисертационният труд показва, че Владислава Цолова **притежава** задълбочени теоретични знания и умения по професионално направление 3.8. Икономика, като демонстрира качества и умения за самостоятелно провеждане на научни изследвания.

Поради гореизложеното, убедено давам своята **положителна оценка** за проведеното изследване, представено от рецензираните по-горе дисертационен труд, автореферат, постигнати резултати и приноси, и **предлагам на почитаемото научно жури да присъди образователната и научна степен „доктор“** на Владислава Цолова в област на висше образование 3. Социални, стопански и правни науки; професионално направление 3.8. Икономика; докторска програма „Финанси, застраховане и осигуряване“.

22.07.2026 г.
гр. София

Рецензент:
(доц. д-р Виктория Гацова)